Nazisternas förintelseläger

Nazisterna lät bygga koncentrationsläger
i nästan alla länder som de erövrade.
Det fanns också många koncentrationsläger i Tyskland.
Heinrich Himmler och hans SS-trupper var ansvariga för lägren.

De första koncentrationslägren som nazisterna byggde i Tyskland
var för personer som protesterade mot Hitler och nazismen.
Så småningom blev lägren och antalet fångar allt fler.
Nazisterna behövde gratis arbetskraft
för att tillverka vapen och bygga upp det Tredje riket.
Dessutom ville de göra Tyskland fritt från människor
som inte tillhörde den ariska rasen.
Därför arresterade de politiska motståndare,
kriminella, homosexuella, romer, Jehovas vittnen,
kommunister, judar och personer med funktionsnedsättning.
Nazisterna låste in de arresterade i koncentrationsläger
och tvingade dem att jobba i stenbrott
eller med att tillverka tegel eller olika vapen och ammunition.
Många koncentrationsläger fanns nära fabrikerna.

När nazisterna erövrade nya områden följde speciella SS-trupper med.
Deras uppgift var att ta fast motståndare, judar och andra personer
och sända dem till koncentrationsläger.
I lägren måste de tillfångatagna arbeta
tills de dog av svält, utmattning eller sjukdomar.
Även krigsfångar blev sända till koncentrationslägren.
Nazisterna tyckte att även de människor
som hörde till den slaviska befolkningen
skulle tvingas att arbeta för nazisterna.
I slutet av kriget var det miljontals människor
som mot sin vilja måste arbeta för den tyska vapenindustrin.

Det fanns många hundra koncentrationsläger
i Tyskland och i områdena som Tyskland hade ockuperat.
Däremot fanns det bara några förintelseläger.
I förintelselägren fanns det gaskammare
där nazisterna dödade människor snabbt och effektivt.

© Författarna och Utbildningsstyrelsen

Målet med förintelselägren var att utrota
så många människor som möjligt.
Nazisterna började bygga förintelseläger
efter att Tyskland hade anfallit Sovjetunionen.
Det berodde på att det fanns många judar, slaver
och kommunister i de områden som Tyskland erövrade,
och de människorna ville nazisterna bli av med.

De fångar som var för unga, för sjuka eller för gamla
för att arbeta ville nazisterna göra sig av med genast.
Därför beslöt de att gasa ihjäl dem.

De flesta förintelseläger fanns i Polen.
Auschwitz-Birkenau, Treblinka, Sobibór och Majdanek
är namnen på några av förintelselägren där.

Under andra världskriget blev miljontals människor
tillfångatagna och skickade med tåg till koncentrations- och förintelseläger.
De blev av med sina hem, sina saker, sina kläder och i många fall sina familjer.
Nästan 13 miljoner människor dog under förintelsen.

Hur fungerade ett förintelseläger?
Titta på bilden på sidan 135 i boken
samtidigt som du läser följande text.

Transporten
Nazisterna samlade ihop och transporterade fångar
till lägren med tåg.
För att få plats med så många människor som möjligt
i tågvagnarna använde nazisterna boskapsvagnar.
I de vagnarna transporterade man vanligtvis djur som kor och grisar.
Det var mycket trångt i vagnarna och fångarna fick ingenting
att äta eller dricka fastän resan tog många dagar.
Många svaga och sjuka dog under resan.

En del fångar blev tvingade att gå
hundratals kilometer till uppsamlingsplatser eller läger.
De som inte orkade gå blev dödade.

© Författarna och Utbildningsstyrelsen

Barackerna
I lägren fanns massor med baracker där fångarna skulle bo
tills de dog av svält eller sjukdomar eller blev dödade.
Männen och kvinnorna hade egna baracker.
Dessutom var fångarna indelade enligt vilken folkgrupp de tillhörde.
Därför bodde judarna, romerna och krigsfångarna i olika baracker.
Det var trångt i barackerna och därför spreds sjukdomar snabbt.
Dessutom var det smutsigt i barackerna
eftersom fångarna sov och arbetade i samma kläder.
Runt hela lägret fanns höga stängsel
och torn med beväpnade vakter
som kunde skjuta fångar som försökte fly.

Kläderna
Nazisterna behandlade inte fångarna som riktiga människor
utan gav dem nummer som berättade vem de var.
I vissa läger tatuerade nazisterna in fångens nummer på hens arm.
Fångens nummer fanns också på fångkläderna
för att lägrets vakter snabbt skulle se vem fången var.
Alla kvinnor hade likadana klänningar
och männen måste använda en randig uniform
som mest liknade en randig pyjamas.
Också barnen måste använda randiga byxor och en randig blus.

På kläderna fanns en triangel som kunde ha olika färger.
Färgen visade varför personen hade blivit tillfångatagen.
De som enligt nazisterna var kriminella
och som hade begått ett brott hade en grön triangel.
Politiska fångar hade en röd triangel.
Homosexuella män måste bära en rosa triangel.
Männen på bilden på sidan 135 i historiaboken är homosexuella.
Om bilden skulle vara i färg skulle vi kunna se
att de alla har en rosa triangel.
Jehovas vittnen bar en lila triangel.

Nazisterna kallade alkoholister, tiggare, prostituerade, romer
eller personer med intellektuell funktionsnedsättning för asociala.
Deras kläder var märkta med en svart triangel.

© Författarna och Utbildningsstyrelsen

En bokstav inne i triangeln visade vilket land fången kom ifrån.
Ett B betydde Belgien, F Frankrike och P Polen.
Judar måste dessutom bära en gul triangel
under den färgade triangeln.
De två trianglarna bildade tillsammans en stjärna.
Stjärnan med sex uddar kallas Davidsstjärnan
och är en symbol för judendomen.

Gaskammaren och krematoriet
Gaskammaren var ett stort rum av betong
med ledningar som liknade duschar.
Fångvaktarna ljög för människorna och sade
att de skulle duscha och bli rena innan de fick gå vidare.
De tvingade människorna att klä av sig
alla sina kläder och gå in i gaskammaren.
Sedan låste fångvaktaren dörren och öppnade kranar
som sprutade in giftig gas bland människorna.
När alla människorna var döda släpade andra fångar
iväg de döda kropparna till stora ugnar där kropparna brändes.
De stora ugnarna kallas för krematorier.
Askan från de döda människorna användes som gödsel
på åkrarna eller för att fylla igen gropar eller jämna ut vägar.
Fångarna som jobbade med att tömma gaskammaren
fick inte träffa eller bo med de övriga fångarna.

Uppgifter

1. Vakterna på koncentrationslägren och förintelselägren
   försvarade sig med att de bara hade följt order
   när de dödade oskyldiga människor.
   Vem tycker du att är ansvarig för förintelsen?
2. Det finns också personer som räddade livet
   på många judar under förintelsen.
   Använd internet för att hitta namnet på minst två personer
   som hjälpte till att rädda judar från förintelsen.
   Berätta kort hur personerna gjorde för att rädda judarna.

© Författarna och Utbildningsstyrelsen